

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
28 januari 2009		DL/2009/205	29 januari 2009
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
Kamervragen over dieronvriendelijke verdovingsmethodes			

_____ Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u de antwoorden op de vragen van het lid Van Velzen (SP) over dieronvriendelijke verdovingsmethodes met CO₂ toegepast bij de slacht van varkens.

1

Bent u bekend met de schokkende beelden van experimenten van de Universiteit Zürich waarbij varkens en biggen geconfronteerd werden met CO₂ gas, zoals die te zien zijn op de website van Varkens in Nood? 1) Deelt u de mening dat hier sprake is van vermijdbare en dus onaanvaardbare pijn en of lijden? Zo nee, waarom niet? Deelt u de mening dat niet voldaan wordt aan de voorwaarden voor CO₂ bedwelming in de Richtlijn die juist zijn opgesteld om te kunnen garanderen dat voldaan wordt aan de eis dat "dieren elke vermijdbare pijn of elk vermijdbaar lijden wordt bespaard"? Zo nee, waarom niet?

Ja.

Op basis van deze beelden van een dierproef in 1997 uit Zwitserland kan er geen oordeel gevormd worden of de proef voldoet aan de voorwaarden in de Richtlijn. Overigens komt de proefsituatie niet overeen met de praktijksituatie in Nederland.

2, 3, 4 en 5

Is het waar dat het bedwelmen van varkens en biggen bij slachterij VION in een afgesloten ruimte plaatsvindt? Op welke wijze kan de VWA toezicht houden op deze bedwelming, nu er geen direct zicht nog camerazicht is op het bedwelmingsproces?

Bent u bereid om, zolang bedwelming met CO₂ wordt toegestaan, cameratoezicht ten bate van het adequaat kunnen controleren door de VWA, in de bedwelmingsruimte voor te schrijven? Zo nee, waarom niet?

Datum Kenmerk
29 januari 2009 DL/2009/205

Vervolgblad
2

Deelt u de mening dat de VWA niet voldoet aan het gestelde in artikel 8 van de Richtlijn 93/119/EG van de Raad van 22 december 1993: 'De slachthuizen worden geïnspecteerd en gecontroleerd onder verantwoordelijkheid van de bevoegde autoriteit, die te allen tijde vrije toegang moet hebben tot alle delen van het slachthuis ten einde erop toe te kunnen zien dat deze richtlijn in acht wordt genomen'? 2) Zo nee, op welke wijze denkt u dat de VWA aan dit artikel 8 dat vrije toegang tot alle delen van het slachthuis voorschrijft, voldoet, wetende dat juist dit deel zich 'onzichtbaar' afspeelt? Herinnert u zich mijn eerdere vragen en uw eerdere antwoorden over bedwelmingsmethodes, waarbij u aangaf dat u een werkgroep van wetenschappers zou vragen de noodzakelijkheid om de dieren ook visueel te kunnen beoordelen tijdens het bedwelmen mee te nemen in hun beoordeling van de richtlijn 93/119/EG? 3) Kunt u aangeven wat de resultaten zijn van deze werkgroep en wat hun beoordeling is?

Ja, het bedwelmen van varkens en biggen bij slachterij Vion vindt plaats in een afgesloten ruimte.

Er bestaat daarbij de mogelijkheid om korte tijd tijdens het bedwelmen de dieren visueel te beoordelen via een deurtje bovenin de bedwelmingskamer. Op onder andere deze wijze kan de VWA toezicht houden op deze bedwelmingskamer. Van deze mogelijkheid was mijn ambtsvoorganger ten tijde van de beantwoording van de vragen die gesteld zijn op 27 oktober 2006 (Vergaderjaar 2006-2007, Aanhangsel van de handelingen, nr. 425) nog niet op de hoogte.

Overigens hoeft er geen directe relatie te zijn tussen de mate van bewusteloosheid en de visueel waarneembare symptomen. Zo is er bijvoorbeeld ook geen relatie tussen het bewegingsloos en het bewusteloos zijn van een dier. Een bewegingsloos dier dat visueel niet reageert op pijnprikkels, kan wel degelijk, als hij niet tevens bewusteloos is, de toegediende pijn ervaren. Voor het oog lijkt het dan dat het dier geen pijn meer heeft. Ook het omgekeerde kan waar zijn: het kan visueel lijken of de dieren ongerief ervaren terwijl de dieren wel buiten bewustzijn zijn. Een belangrijk voorbeeld hiervan zijn spiertrekkingen. Deze ongecontroleerde spierbewegingen treden specifiek op na bewustzijnsverlies en hebben geen betekenis voor het dierenwelzijn maar wekken wel een suggestie van ongerief.

Van groot belang voor het dierenwelzijn is dat er geen storingen optreden in de aanvoer van de vastgestelde gasmengels. Hiervoor dient het alarmsysteem dat aangeeft wanneer een wijziging in het gasmengsel optreedt. Daarnaast registreert het bedwelmingsstelsel exact de gasconcentraties in tijd waardoor ook achteraf nauwkeurig het verloop beoordeeld kan worden.

Indien onverhoopt de gasconcentratie toch zou afwijken en de dieren onvoldoende bedwelmd uit de bedwelmingsruimte zouden komen, zal dit door het personeel direct waarneembaar zijn.

Het alarmsysteem, de registratie en de visuele beoordeling van de dieren nadat ze uit de bedwelmingskamer komen, zijn effectiever dan het op afstand beoordelen van de dieren via een camera. Ik zal daarom cameratoezicht niet gaan verplichten.

De VWA heeft te allen tijde vrije toegang tot alle delen van het slachthuis, daarmee wordt voldaan aan het gestelde in de Richtlijn.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
29 januari 2009	DL/2009/205	3

6

Bent u bekend met het wetenschappelijk onderzoek 4) dat in 2007 in Spanje werd gedaan naar het bedwelmen met CO₂ met als conclusie 'Alle varkens hebben tijdens de blootstelling aan hoge concentraties CO₂ (>70%) ademnood (aantoonbaar door hijgen) en vertonen een heftige afkeer tegen de CO₂, doordat zij proberen te ontsnappen tot aan het moment dat de bewusteloosheid is ingetreden. Dit is onomstotelijk bewijs dat aantoont dat bij CO₂ bedwelming het dierenwelzijn in geding is.'

Bent u ondanks de beelden en dit wetenschappelijk onderzoek van mening dat artikel 3 van de Richtlijn (dieren dient elke vermijdbare opwinding of pijn of elk vermijdbaar lijden te worden bespaard) goed wordt uitgevoerd?

Ja. Het gaat er juist om dit ongerief tot een minimum te beperken. De bedwelmingsmethode vormt hierbij een belangrijk maar niet het enige onderdeel wat bepalend is voor het dierenwelzijn voor en tijdens het doden. Andere belangrijke onderdelen zijn het verzamelen en het vervolgens opdrijven van de dieren naar de dodingsplaats. Dit geheel van factoren dient bij het oordeel betrokken te worden om te kunnen bepalen in hoeverre een bepaalde methode wel of niet voldoet. Ik verwijs hiervoor ook naar mijn antwoord op de vragen 9 en 10 die gesteld zijn op 27 oktober 2006 (Vergaderjaar 2006-2007, Aansluiting van de handelingen, nr. 425). Zo is bijvoorbeeld het grote voordeel bij gasbedwelming dat de dieren niet gescheiden worden maar in hun groep bij elkaar blijven.

7

Bent u bereid opnieuw onderzoek te doen naar de bedwelmingsmethode toegepast door Vion? Zo nee, waarom niet?

Nee. De gasbedwelmingsmethode zoals die toegepast wordt bij VION is een Europees goedgekeurde methode die voldoet aan de criteria uit de regelgeving. Wel heb ik onderzoek laten uitvoeren naar de toepasbaarheid van andere mogelijk meer dierwelzijnsvriendelijkere gasconcentraties. Ondanks het feit dat het nu toegepaste gasmengsel voldoet aan de voorwaarden, houdt dit niet in dat er bij nieuwe inzichten geen verbeteringen mogelijk zouden kunnen zijn. Het onderzoek is bijna afgerond. Ik verwacht dat de resultaten voor 1 april bekend kunnen worden gemaakt.

8

In hoeverre zijn economische overwegingen doorslaggevend bij het toestaan van de CO₂ bedwelmingsmethode? Welk onderzoek toont aan dat deze methode in overeenstemming is met de voorschriften van de Richtlijn?

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
29 januari 2009	DL/2009/205	4

_____ Economische overwegingen zijn niet doorslaggevend. Leidend bij het goedkeuren van een bedwelmingsmethode is het voldoen aan de eisen uit de regelgeving. Ik zal nagaan welk onderzoek ten grondslag ligt aan de gasbedwelmingsmethode.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKwaliteit,

G. Verburg

- 1) Trouw, 28 januari 2009: "Doet de pijnbestrijding pijn?" en website Stichting Varkens in Nood
- 2) Richtlijn 93/119/EG van de Raad van 22 december 1993
- 3) Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2006-2007, nr. 425
- 4) Velarde et al., 2007